

МРНТИ 14.29.09, 14.25.09

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІКТЕРІН БАҒАЛАУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

С.Е. Агыбаева¹, Г.С. Оразаева²

¹ «Дефектология» мамандығының 1-курс докторанты,

² п.ғ.к., доцент, «Арнайы және әлеуметтік педагогика» кафедраның меңгерушісі

¹ Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,

² Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан
email: agybaeva_saule@list.ru

Мақалада АҚШ, Ұлыбритания, Ресей мен Қазақстандағы инклюзивті білім берудің даму мәселері мен тенденциялары қарастырылады. Мақаланың негізгі бөлігінде инклюзивті білім беруді жүзеге асыру жағдайындағы ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау мәселесі көтеріледі. Авторлар инклюзивті білім беруді жүзеге асыру жағдайындағы ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау барысында назар аудару керек негізгі қағидаларды ашып көрсетеді. Мақалада қатаң мемлекеттік білім беру стандартының негізінде дұрыс бағалауды жүзеге асыру мүмкін емес екені көрсетіледі. Мақаланың негізгі қорытындылары ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесі бойынша оқу-әдістемелік нұсқаулықтарды кеңейті мен толықтыру қажеттігін қарастырады.

Түйін сөздер: білім берудің инклюзивтілігі, инклюзия, ерекше білім беруді қажет ететін балалар, мүмкіндігі шектеулілік, критериялы бағалау, оқу жетістіктері

Білім беру жүйесінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қалыпты қатарластардың ортасына енгізу – инклюзия үдерісі - уақыт талабы болып табылады және заңнамаға сәйкес балалардың білім алу құқықтарын жүзеге асыру үдерісі болып табылады.

Инклюзивті білім беру (фр. *Inclusif* – өзіне енгізуші, лат. *Include* – қамтимын, енгіземін) – барлық балалардың әртүрлі қажеттіліктеріне бейімделу тұрғысында, барлығы үшін білім берудің қолжетімділігін қамтитын жалпы білім беруді дамыту үдерісі, бұл өз кезегінде ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім алуына деген қолжетімділігін қамтамасыз етеді [1].

Инклюзия ерекше білім беруді қажет ететін балаларды жалпы білім беретін ұйымдарға тек қана «механикалық» енгізуді қамтымайды. Мұнда сөз аталған білім беру ұйымында ерекше баланы бейімдеу үшін қажетті алуан түрлі жағдайлардың кең ауқымын құру, балаларды оқыту және бейімдеу үшін қажетті техникалық және сәулеттік өзгерістерді енгізгенге дейін, психолог, дефектолог, логопед сияқты түзету бағытындағы мамандардың осындай баланы қажетті қолдауын қамтамасыз ету арқылы баланы қабылдау атмосферасын – кедергісіз ортаны құру туралы болады.

Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды және қалыпты дамыған балаларды бірыңғай әлеуметтік және білім беру кеңістігінде біріктіру, бірқатар жалпы педагогикалық, әлеуметтік және гуманистік міндеттерді шешуге мүмкіндік береді.

Әлемдік тәжірибе ерекше білім беруді қажет ететін балалардың балалық кезден бастап дені сау қатарластарының қауымдастығына түсіп, олармен бірге әлеуметтендірудің аса жоғары деңгейіне жететінін сенімді көрсетеді.

Интеграция әлеуметтік-педагогикалық феномен ретінде бірнеше ғасырларды қамтиды. Арнайы білім берудің тарихына көз жүгіртетін болсақ, дамуында ауытқуы бар балаларды және қалыпты балаларды бірлесіп оқыту идеясының осындай балалардың білім алу құқығының мойындалған кезінен басталғанын көрсетеді. Шет елдерде 1970 жылдардан бастап, мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың білім алу мүмкіндіктерін кеңейтуге ықпал ететін нормативті актілер пакетін құрастыру және ендіру жүргізіліп келеді. АҚШ және Еуропаның заманауи білім беру саясатында бірнеше тұғырлар дамыған, атап айтсақ: мейнстриминг, интеграция, инклюзия. Мейнстриминг мүмкіндігі шектеулі оқушылардың өз қатарластарымен мерекелерде, әртүрлі қызықты бағдарламаларда қарым-қатынасқа түсетінін қамтиды. Интеграция психикалық және дене бұзылыстары бар балалардың қажеттіліктерін, олар үшін бейімделмеген, өзгермеген түрінде қалған білім беру жүйесімен сәйкестікке келтіруді білдіреді. Ендіру немесе инклюзия,

мектептерді реформалау және оқу бөлмелерін қайта жоспарлау, барлық балалардың қажеттіліктері мен мұқтаждықтарына жауап беруді, сәйкестендіруді білдіреді. 1990 жылдары АҚШ-да және Еуропа елдерінде мүгедек балалардың ата-аналарын өзіндік ұйымдастыру, инклюзивті білім беру идеяларын таратуға ықпал еткен ересек мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың және олардың құқықтарын қорғаушылардың қоғамдық белсенділігі мәселелеріне арналған бірқатар басылымдар жарық көрді.

Ұлыбританияда инклюзивті білім беруді енгізу барлық санаттағы мүмкіндігі шектеулі балаларға қарапайым жалпы мектептерде білім алу құқығын ұсынатын «Білім беру туралы Акт» шыққаннан кейін 1976 жылдан басталды. Сонда да болса, қазіргі кезде Англиядағы білім беру жүйесінде инклюзивті көпшілік мектептерден басқа, арнайы мектептер де бар. Арнайы мектептерде негізінен мүгедектіктің өте ауыр түрлеріне шалдыққан балалар оқиды. Англияның мектептері екі санатқа бөлінеді, бұл мектепке дейінгі білім беру мекемелерін және бастауыш мектепті біріктіретін, 4 жастан 12 жасқа дейінгі балалар оқитын бастауыш мектеп (Primary schools) болып саналады. Бастауыш мектептің жанында денсаулық, отбасылық мәселелер бойынша ата-аналарға кеңес беретін балалар орталықтарын өте жиі кездестіруге болады. 13 жастан 18 жасқа дейінгі ересек балалар жекеленген мектептерде білім алады (Senior Schools). Балалар орталықтарының, бастауыш және жоғары мектептің үйлесімі оқытудың сабақтастығына ықпал етеді және туылғаннан бастап мектеп бітіргенге дейін мүмкіндігі шектеулі балаларды бақылауға мүмкіндік береді.

Ағылшын мектептеріне ерекше білім беруді қажет ететін балаларды оқыту үшін қосымша қаржыландыру бөлінеді. Мұндай мектептерде білікті қызметкерлерді даярлау жүйесі жұмыс істейді. Қажеттілігіне қарай мүгедек оқушыларға ассистент бөлінеді, оқытудың жеке бағдарламасы құрастырылады.

Мүмкіндігі шектеулі балалар қарапайым сыныптарда барлығымен бірдей еңбек етеді. Англияның мектептерінде денсаулығы, ұлты немесе діни қатыстылығы бойынша балалар арасында айырмашылықты ажыратуға жол бермейтін атмосфера құрылған.

Инклюзивті білім берудің экономикалық тиімділігін анықтауға арналған 1980-1990 жылдарда жүргізілген зерттеулер, интеграциялық білім берудің басымдылығын келесі терминдер арқылы көрсетеді: пайда, тиімділік, жетістіктер.

Қазіргі кезде көптеген батыс елдерінде мүгедек балаларды интеграциялаудың маңыздылығына қатысты белгілі консенсус қалыптасты. Мемлекеттік, муниципалды мектептер ерекше білім беруді қажет ететін балаларға бюджеттік қаржыландыруға ие болады, соған сәйкес олар ресми түрде мүгедектер ретінде тіркелген оқушылар санының артуына қызығушылық танытады.

Инклюзивті білім беру туралы Қағидалар 2006 жылдың 13 желтоқсанында БҰҰ-ның Бас Ассамблеясы қолдаған БҰҰ-ның «Мүгедектердің құқықтары туралы» Конвенциясына енгізілген.

ТМД елдерінде интеграциялық (инклюзивті) оқыту жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларды қолдау тәжірибесі келесі мәліметтерді қамтиды: Ресейде алғашқы инклюзивті білім беру мекемелері 1980-1990 жылдары пайда болды. Мәскеу қаласында 1991 жылы Емдік педагогика Орталығының және ата-аналардың қоғамдық ұйымының бастамасы бойынша, «Ковчег» (№1321) инклюзивті білім беру мектебі ашылды. 1992 жылдың күз айынан бастап Ресейде «Денсаулық мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды интеграциялау» жобасын жүзеге асыру басталды. Соның нәтижесінде 11 аймақта мүмкіндігі шектеулі балаларды интеграциялап оқыту бойынша эксперименттік алаңдар құрылды. Эксперименттің нәтижесі бойынша екі халықаралық конференция өткізілді (1995, 1998). 2001 жылдың 31 қаңтарында Ресейдегі интеграциялық оқыту мәселелері бойынша Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясына қатысушылар, денсаулық мүмкіндіктері шектелген тұлғаларға интеграциялық білім беру Тұжырымдамасын қабылдады. Денсаулық мүмкіндіктері шектелген балалармен жұмыс істеуге педагогтарды даярлау мақсатында, РФ-ның білім Министрлігі 1996 жылдың 1 қыркүйегінен бастап педагогикалық ЖОО-ның оқу жоспарларына «Арнайы (түзету) педагогиканың негіздері» және «Денсаулық мүмкіндіктері шектелген балалардың психологиясының ерекшеліктері» курстарын енгізу туралы шешім қабылдады. 2008-2009 жылдары инклюзивті білім беру моделі Ресей Федерациясының бірқатар облыстарында, әртүрлі типтегі білім беру мекемелерінде эксперимент ретінде белсенді енгізілді: Архангельск, Владимир, Ленинград, Мәскеу, Нижегород, Новгород, Самара, Томск және басқа облыстар [1].

Қазіргі кезде Қазақстанда инклюзивті тәжірибені жапы білім беретін мектептерде жетілдірудің белсенді үрдісі жүргізіліп келеді. Республикада инклюзивті білім беруді дамыту мақсатында, инклюзивті білім беруді дамытуды нормативті-құқықтық қамтамасыз ету жетілдірілуде. ҚР-ның «Білім туралы Заңында» «инклюзивті білім беру» ұғымы ерекше білім алу қажеттіліктерін және жеке мүмкіндіктерін ескеріп, барлық білім алушылардың білім алуға теңдей қолжетімділігін қамтамасыз ететін үрдіс ретінде нақтыланған (1 Бап). **«Ерекше білім беруді қажет ететін тұлғалар (балалар)» жаңа ұғымы енгізілді. ҚР білім және ғылым Министрлігі Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудағы Тұжырымдамалық тұғырларын бекітті (ҚР БҒМ 2015 жылдың 1 маусымдағы №348 бұйрығы); 2015-2020 жылдарға арналған инклюзивті білім беру жүйесін әрі қарай дамыту бойынша іс-шаралар Кешені (ҚР БҒМ 2014жылдың 19 желтоқсанындағы №534 бұйрығы).**

Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді жүзеге асыру, педагогтардың сыныптағы әрбір білім алушының жеке ерекшеліктеріне және мүмкіндіктеріне ерекше назар аударуды, білім беру үдерісін дараландыруды, білім беру үдерісінің аясында оқушылар арасындағы өнімді өзара әрекеттестікті қамтамасыз етуді, ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау үдерісін саналы қарастыруды талап етеді.

Оқыту мақсатында бағалау – бұл сенімді мәліметтерді іздеу және интерпретациялау үрдісі, оларды оқушылар мен мұғалімдер білім алушылардың оқыту барысында қайда болатынын шешу үшін, әрі қарай қалай әрекет ету қажеттілігін білу үшін қолданады [2].

Оқыту мақсатындағы бағалау келесі сипаттамаларға ие [3]: оқыту мен үйрету үрдістеріне кіріктірілген, олардың маңызды бөлігі болып табылады; мұғалімдер мен оқушылардың оқу мақсаттарын талқылауды және сәйкестендіруді қамтиды; оқушыларға оқыту мақсаттарын саналы ұғынуға көмек беруге бағытталған; оқушыларды өзін-өзі бағалауға немесе бір-бірін бағалауға баулиды; оқушылардың оқу барысында қандай қадам жасаудың қажеттілігін саналы ұғынуға көмек беретін кері байланысты қамтамасыз етеді; әрбір оқушының жақсы жетістіктерге жете алатынына деген сенімділіктерін нығайтады; мұғалімдер мен оқушыларды бағалау мәліметтерін қарастыру және рефлексиялау үрдістеріне тартады.

Білім беру ұйымдарында педагогтардың бағалаушы іс-әрекетін зерттеу, ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың іс-әрекетін суммативті және формативті бағалаудың, тарау бойынша суммативті бағалаудың, (ТСБ) және тоқсан бойынша суммативті бағалаудың бірқатар мәселелерді туындататынын көрсетті. Бақылау жұмыстары (срез) әрбір тараудың және әрбір тоқсанның қорытындысы бойынша өткізіледі. Нәтижесінде оқушылар тоқсан бойынша 3-4 рет сұрақтар, тест, бақылау жұмыстары түріндегі тарау бойынша суммативті бағалау және тоқсан бойынша суммативті бағалауды тапсырады. Тоқсандық және жылдық қорытынды баға арнайы формула бойынша шығарылады.

Педагогтардың бағалары негізінен констатациялық және ақпарат беруші функцияларды орындайды: оқушыларды академиялық білім күйінде бағдарлайды; оқу жағдайында олардың жетістігі немесе сәтсіздігі туралы белгі береді. Бағалаушы пайымдаулардың көп жағдайда дифференциалды емес сипаты болады, олар бағалаудың базалық өлшемдерінің тар диапазонына сүйенеді (әдетте бір - «білім және біліктердің қалыптасқан деңгейі»); әрбір базалық өлшем бойынша бағалаушы көрсеткіштердің тар диапазонын қолданады; әлеуметтік-нормативті эталондарға бағдарланған.

Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды бағалау бойынша іс-әрекет тиімділігі жеткіліксіз болып табылады, себебі ол оқу үрдісінде және оның нәтижелеріне маңызды әсер етпейді; компенсаторлық білім мен біліктерді қолдануды ынталандыратын арнайы жағдайларды құруға бағытталмаған; әсіресе инклюзивті білім беру жағдайындағы сабақ барысында әлеуметтік өзара әрекеттестік үрдістерін ынталандырмайды (сыныптағы позитивті эмоционалды тон, барлық балалардың психофизикалық дамуының мықты қырларына тірек жасау, әрбір білім алушының жетістік жағдаятын құру).

2015 жылы Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім беру академиясы мүмкіндігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесін ендірудің әдіснамалық және оқу-әдістемелік негіздерін құрастырды.

Алайда, бағалаушы іс-әрекет мәселесі инклюзивті білім беру жүйесінде өзекті мәселе болып қалады. Қазіргі кезде қандай бағалау технологиялары сұранысқа ие? Оларды инклюзивті білім беру жағдайында қолдану мүмкін бе? Ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларды бағалау жүйесін қандай қағидаларға сүйеніп құру қажет? Оқушыларды бақылау-бағалаушы іс-

әрекет тәсілдеріне қалай үйретуге болады? Бұл сұрақтардың барлығына білім берудің барлық сатыларындағы педагогтар жауап беруге тырысады. Біздің білім беру мекемесінің педагогтары да қазіргі кезде оқушылардың жетістіктерін бағалау жүйесін қайта мағыналау, жаңа бағалау технологияларын белсенді іздеу және апробациялау үрдісінде.

Инклюзивті сыныптағы нақты баланы оқыту нәтижелерін бағалаудың әдістері мен формаларын құрастыру, бейімделген оқу бағдарламасын жүзеге асыру саласындағы түйінді мәселелерді бірі болып табылады. Оқытушылар мен психологиялық-педагогикалық қолдау мамандарының жұмысының тиімділігінің аса маңызды көрсеткіштері, бала дамуының жағымды динамикасында көрініс табады. Белгілі уақыт аралығында баланың «қозғалысының» мазмұнын бағалау, жеке білім беру бағдарламасын құрастыруда мұғалімдер, ата-аналар және қолдау көрсету мамандары құрастырған міндеттермен тікелей байланысты. Инклюзивті білім беруде оқыту нәтижелерін бағалаудағы қиындықтарға жол бермеу үшін, мұғалімнің іс-әрекеті келесі принциптерге негізделуі қажет:

1. Бағалау білім беру тәжірибесіне кіріктірілген үздіксіз үрдіс болып табылады. Оқыту сатысына байланысты диагностикалық және бақылаушы (срез) бағалауды қолдануға жол беріледі. Сонымен бірге, қорытынды баға қыту мерзімінде жинақталған бағалардың жалпы нәтижесі ретінде құрылуы мүмкін.

2. Бағалау тек критериалды болуы мүмкін. Бағалаудың негізгі критерийлері ретінде, оқытудың жоспарланған нәтижелері алынады (жеке білім беру бағдарламасын құрастырған жағдайда (ЖББ) - бағдарламалық материалды бала деңгейіндегі жеке қабілеттерге сәйкес құрастыру міндеті). Сонымен бірге, бағалаудың ережелері мен критерийлері алдын ала тек мұғалімге белгілі болады.

Кейде жұмысты бағалаудың жалпы критерийлерін ұсақ және аймақтық деп ажырату қажет. Әрбір жағдайда, мұғалім жұмыстың қандай критерийлер бойынша бағаланатынын айтады, сонымен бірге осы критерийлер туралы тәлімгерге және ата-аналарға ақпарат береді. Жетекші критерий баланың нақты тапсырманы орындау формасына әсер етеді.

3. Бағаның көмегімен бағалауға оқушылардың іс-әрекеті және осы іс-әрекеттің нәтижелері ұшырауы мүмкін, бірақ баланың жеке сапаларын бағалауға түспейді. Бағалауға тек үйретілетін немесе оқытылатын нәрсе түседі.

4. Бағалау жүйесі оқушылардың өзін-өзі бағалау және өзара бағалау дағдылары мен әдеттерін меңгеріп, бақылау және бағалау бойынша іс-әрекетке енгізілетіндей жағдайда құрылуы қажет.

Критериалды бағалау оқушылардың түйінді құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал ететін, білім берудің мақсаттары мен мазмұнына сәйкес, білім беру үрдісінің барлық қатысушыларына алдын ала белгілі, нақты анықталған критерийлермен оқушылардың оқу жетістіктерін салыстыруға негізделген үрдіс ретінде қарастырылады [4].

Отандық зерттеушілер және жаңашыл-педагогтар бағалау жүйесін жаңартудың негізгі бағыттары ретінде, мұғалімнен білім алушыларға бақылау-бағалау механизмдерін бірте-бірте беруді, констатациялық бақылаудан диагностикалық, процессуалды бақылауға өтуді, білім алушылардың жоспарланған нәтижелерді меңгеруі туралы алынған ақпарат негізінде білім беру сапасын басқаруды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін тиімді кері байланысты қамтамасыз етуді атайды. Қазіргі кезде Ресейде бағалау технологияларының құрастырылған және апробациядан өткен тәжірибесі бар. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау тәжірибесін инклюзивті білім берудің талаптарына сәйкес тұғырда талдау, келесі тұжырым жасауға мүмкіндік береді: мүмкіндігі шектеулі оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау мәселесін критериалды бағалауды қалыптастыру арқылы шешуге болады [5].

Мәскеу мемлекеттік педагогикалық университетінің арнайы педагогика Институтының оқытушылары Журавлева Ж.И., Кожекина Т.В. «Денсаулық мүмкіндігі шектелген баланың ерекше білім алу қажеттіліктерін есепке алу, бағалаудың арнайы және толыққанды шкаласын қолдануды қамтиды. Мұндай шкалалар жалпы білім беру стандартында көрсетілген бағдарларға жетуде білім алушылардың дамуында минималды қадамдарын анықтау үшін қажет, сонымен бірге, күтілетін және алынған нәтижелер арасындағы арақатынасты барынша дәл бағалау үшін қажет» - деп атап көрсетеді [6].

Осылайша, білім беру бағдарламасын меңгерудің пәндік, метапәндік және тұлғалық нәтижелерін объективті бағалау үшін қазіргі мұғалімдерге бағалау шкалаларының мазмұнын, икемділігін құрастыру, өлшеуші және жинақтаушы бағалау құралдарын қолдануды талап етеді.

Психофизикалық даму ерекшеліктері бар балалардың оқу-танымдық іс-әрекетін бағалаудың қосымша критерийлерін анықтау қажеттілігі туралы арнайы педагогиканың қағидаларын Н.А. Белякова, Н.М. Назарова, Е.Г. Речицкая [7] және т.б. құрастырды; кіріктірілген оқыту және тәрбиелеу сыныптарында бағалауға қойылатын спецификалық талаптарды жүзеге асыру туралы ғылыми-әдістемелік идеяларды А.М. Змушко, С.Ф. Левяш, Т.В. Лисовская, Т.Л. Лещинская, В.И. Олешкевич сипаттады [8].

Қазіргі кезде қолда бар оқу-әдістемелік материалдар білім беру үрдісіндегі психофизикалық даму ерекшеліктері бар балаларды бағалауды ұйымдастыруды қарастырады, алайда инклюзивті білім беру тәжірибесі үшін өзекті мәселелердің шешілуін қамтамасыз етпейді, яғни оқу-танымдық іс-әрекетті бағалаудағы жеке-дифференциалды тұғырды жүзеге асыруға мүмкіндік бермейді, ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау үрдісін жеткіліксіз әдістемелік қамтамасыз етуде, мықты қырларға тірек жасауға мүмкіндік беретін бағалау құралдарын, көрсеткіштерін және критерийлерін нақтылауды талап етеді.

Инклюзивті үрдістерді білім беру тәжірибесінде белсенді дамыту, берілген мәселенің әрі қарай терең зерттелуін және білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесінің мазмұнын толықтыруды талап ететінін көрсетеді, бұл әрбір бала үшін жетістік жағдаятын құруда, оқу мотивациясын ынталандыруда және баланы қоғамда әлеуметтендіру нәтижесі ретінде қарастыруда көрініс табады.

Пайдаланылған әдебиеттер

Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: Сборник материалов III Международной научно-практической конференции / Под ред. С.В. Алехиной. – М.: МГППУ, 2015. – 528 с.

Типология и характеристика программ оценки учебных достижений школьников /Болотов В.А., Вальдман И.А //Интернет журнал «Проблемы современного образования» 2013, №5.

1. Assessment for learning: 10 principles, assessment reform group, 2002.

2. Система критериального оценивания учебных достижений учащихся. Методическое пособие. – Астана: Национальная академия образования им. И.Алтынсарина, 2013. –80 с.

3. Красноборова, А. А. Технология критериального оценивания в логике компетентного и личностно ориентированного подходов. [Текст] / А.А. Красноборова // Начальная школа плюс До и После. – 2010. №1. – С. 76 – 78.

4. Деятельность педагога, учителя-предметника, классного руководителя при включении обучающихся с ограниченными возможностями здоровья и детей-инвалидов в образовательное пространство: методические материалы для педагогов, учителей-предметников, классных руководителей образовательных организаций (серия: «Инклюзивное образование детей-инвалидов, детей с ограниченными возможностями здоровья в общеобразовательных организациях») / О. Г. Приходько и др. – М.: ГБОУ ВПО МГПУ, 2014. - 227 с.

5. Тупоногов, Б.К., Белякова, Н.А. оценка знаний, умений и навыков слепых и слабовидящих школьников / Б.К. Тупоногов, Н.А. Белякова // Дефектология. – 2009. - № 6. – С. 37-41.

6. Олешкевич, В.И. Интегрированное обучение: факторы успешности /В.И. Олешкевич // Дефектология. — 2006. - № 5. - С. 21-26.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

С.Е. Агыбаева¹, Г.С. Оразаева²

¹ докторант 1 курса специальности «Дефектология»

² к.п.н., доцент, зав. кафедрой специальной и социальной педагогики

¹ Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан,

² Казахский государственный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан,

email: agybaeva_saule@list.ru

В статье рассмотрены вопросы развития инклюзивного образования в США, Великобритании, России и Казахстане, проблемы и тенденции. В основной части статьи поднимаются вопросы оценивания учебных достижений обучающихся с особыми образовательными потребностями в условиях реализации инклюзивного образования. Авторами раскрываются основные принципы, которых должны придерживаться преподаватели при оценивании учебных достижений обучающихся в условиях инклюзивного образования. В статье предполагается, что правильность оценивания при наличии жесткого государственного образовательного стандарта невозможна. Основные выводы статьи предусматривают необходимость расширения и дополнения учебно-методических рекомендаций по системе оценивания учебных достижений обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: инклюзивность образования, инклюзия, дети с особыми образовательными потребностями, ограниченные возможности, оценивание, критериальное оценивание, учебные достижения

MODERN ASSESSMENT OF LEARNING ACHIEVEMENTS OF STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN INCLUSIVE EDUCATION

S.E. Agybaeva ¹, G.S. Orazbaeva ²

¹ PhD student of the 1st course of the specialty "Defectology"

² Cand. Sci. (Pedagogy), Associate Professor, head of the Special and Social Pedagogy Department

¹ Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

² Kazakh State Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan
email: agybaeva_saule@list.ru

The article deals with the development of inclusive education in USA, Great Britain, Russia and Kazakhstan, its problems and trends. The main part of the article raises questions of a the educational assessment of students with special educational needs in the conditions of the implementation of inclusive education. The authors reveal the basic principles that teachers must adhere to when assessment students' learning achievements in an inclusive education environment. The article assumes that correct assessment in the presence of a rigid state educational standard is impossible. The main conclusions of the article provide for the need to expand and supplement educational and methodological recommendations on the system of assessing the educational achievements of students with special educational needs.

Key words: inclusive education, inclusion, children with special educational needs, limited opportunities, assessment, criterion assessment, learning achievements

Редакцияға 29.01.2019 қабылданды.